

Merhaba

İkinci sayımızla sizinle tekrar buluşmaktan mutluluk duyuyoruz. Bu sayımıza, okuyucularımızdan daha fazla katkı ve görüş almak bizi memnun etti. Bültenimize sektör içinden ve dışından katkıların artmasıyla daha gelişeceğiinden eminiz.

Her sayımızda, bir ülkedeki leasing uygulamalarını detaylıca incelemeyi hedeflemiştik ancak bu sayımızda, Fider başkanı Sn.Dursun Akbulut'un Varşova'da katıldığı Leaseurope-Avrupa Leasing Kongresi'nde edindiği izlenimler doğrultusunda, Avrupa Birliği'nde leasing uygulamalarına ve AB bünyesindeki yeni gelişmelere özet olarak değinmek istedik. Kuşkusuz her ülkedeki uygulamaları ele almak kalın bir kitap konusu olur ancak yerimiz yettiğince sizleri kısaca bilgilendirmeyi arzu ettik.

Görüş bölümümüzde Doç.Dr.Kerem Alkin'in 11 Eylül sonrası dünyadaki ekonomik gelişmeler ve leasing sektöründeki muhtemel yansımalarının yer aldığı bir yazısı ile Mali Müşavir Sn.Figen Varan'ın leasing muhasebesi dönem sonu kayıtlarına ilişkin yazısı yer alıyor. İki güncel konuda katkılarından dolayı kendilerine teşekkür ediyoruz.

Ayrıca, leasingin kısa bir tarihçesine değinip, Türkiye'de leasingin gelişimine bakmayı da ilk sayılarımızda yayımlanması gereken bir konu olarak hedefledik ve bu sayımızda özet olarak yer verdik.

Tüm okuyucularımızın yararlanabileceğini umduğumuz bültenimizin bir sonraki sayısında buluşmak üzere...

Sağlıkla kalın
FİDER

İçindekiler

	Sayfa
Başkandan	2
Şirketlerden Haberler	3
Görüş-Kerem ALKİN	4
Yurtdışı Haberler	5
Fider 2. El Web Sayfası	5
Görüş-Figen VARAN	6
Herşey Mezopotamya'da Başladı	7
Rakamlarla Türkiye'de Leasing'in Gelişimi	7-8
Avrupa'da Leasing İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Yeni Yaklaşımlar	9-10
Avrupa'ya Ülkeler Bazında Kısa Bir Bakış	11
Fider Eylül 2001 İstatistikleri	12

Yeni Dünya Düzeni'nde Türkiye'nin Rolü Önemli

Doç.Dr. Kerem Alkin
İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Üyesi

Dünya tarihi açısından yeni bir kilometre taşı niteliğindeki 11 Eylül trajedisi, Türkiye'yi yakından ilgilendiren bir dizi gelişmeyi gündeme getirecek. Türkiye'nin gerçekleşen bu terörist eylem sonrasında ekonomik ve politik avantaj ve dezavantajları adeta şimdilik birbirini dengeliyor gözüküyor. İbrenin nereye döneceğini zaman gösterecek. ABD, hemen hemen 2 yılı aşkın bir süreden bu yana, New York ve Washington'da gerçekleşmiş olan bu terör eylemlerinin her an gerçekleşebileceği ihtimalini sık sık gündeme getirmekteydi. Bu konuda en çarpıcı toplantı, 1999 yılı Temmuz ayında Almanya'da gerçekleşen ve G7 üyesi ülkelerin katıldığı 'Kosova' konulu toplantıydı. Dünyanın önde gelen yedi ekonomisinin liderlerinin gerçekleştirdiği bu toplantıda ABD, dünya ekonomisinin yeterince büyümemesinden ve gelişmekte olan ekonomilerdeki fakirleşmeden duyduğu rahatsızlığı dile getirmişti. Buna göre, dünya ekonomisini oluşturan pastanın büyüklüğü 35 trilyon doları ve pastanın arzu edilen tempoda büyümemesinin yarattığı sorunlar bir yana, bu 35 trilyon dolarlık pastanın % 70'e yakın bir kısmını G7 ekonomilerinin elinde bulundurmaları, kalan % 30'luk payın ise dünya nüfusunun % 85'i tarafından paylaşılması endişe yaratıyordu. Çünkü, bu verilerin hepsi gelişmekte olan ülkelerin önemli bir kısmında, fakirleşmenin devam edeceği ve halkın yaşam standartlarının kısa vadede yükselmeyeceğini gösteriyordu.

Bu sorunların yanısıra, küreselleşmenin işleyiş mekanizması gelişmekte olan ekonomilerden gelişmiş ekonomilere doğru bir kaynak akımının devam ettiği gerçeğini ortaya koyuyor ki, bu akım zaten kaynakları kıt olan gelişmekte olan ekonomilerde fakirlikten kurtulma ihtimalini zayıflatıyor. ABD, dünya ekonomisindeki bu tabloyu diğer 6 büyük ekonominin önüne koyarak, dünya ekonomisindeki bu yapıya, bu mekanizmaya seyirci kalınması halinde, gelişmekte olan ekonomilerdeki fakirlik ve sefalet sorununun milliyetçiliği, etnik çatışmaları sürekli besleyeceğini ve bu etnik çatışmaların ileride daha büyük coğrafyaları da etkileyebilecek bir sıcak çatışmaya dönebileceği tehlikesini dile getirdi. ABD, ayrıca gelişmekte olan ekonomilerin zayıf yapılarının demokratik açılımları geciktirdiğini ve bu nedenle ülkelerin önemli bir kısmının totaliter rejimler ile yönetilmesinden dolayı, bu ortamda terörün de gelişme sağlayacak, beslenebilecek bir ortam bulduğu uyarısını da değerlendirmelerine ekledi. ABD'nin iki yılı aşkın bir süreden bu yana dünyanın önde gelen ülkelerini uyardığı tehlikeler, ne yazık ki trajik bir olayla, ABD'nin iki önemli şehrinde gerçeğe döndü.

ABD'nin bu noktada, dünyanın içine sürüklenmekte olduğu 'Siber terör' kökenli bir kaosun riskinden kurtulabilmek için önerisi, ekonomik ve demokratik standartların yükseltilmesine yönelik çabalara ağırlık verilmesi noktasında yoğunlaşıyor.

Devamı Sf. 4'de

Başkan'dan

Bilindiği üzere 2001 yılında yaşanan ekonomik ve mali kriz malesef sektörümüzde derinden etkilemiş ve birçok leasing firmasının, özellikle fona devredilen leasing firmalarının faaliyetleri hemen hemen durma noktasına gelmiştir. Yatırımlar için olmazsa olmaz niteliğinde olan piyasa istikrarı ve uzun vadeli fon kaynakları ortadan kalkmış buna paralel olarak yatırımlar durmuş, dolayısıyla leasing işlemleri ile ilgili talepte azalma gözlemlenmiştir. Sektörümüzdeki bu gelişmeleri üçüncü çeyrekle ilgili istatistiklerden de görmemiz mümkündür.

Leasing işlem hacminde yaşanan bu negatif gelişmelerin yanında, yaşadığımız ekonomik krizle birlikte leasing işlemlerinin iki avantajlı özelliği ortaya çıkmıştır. Bunlardan birincisi, leasing yoluyla yatırım yapan firmalar kriz sonrası Yabancı Para ve Türk Lirasında meydana gelen faiz artışlarından etkilenmemişler ve başlangıçta yani kriz öncesinde belirlenen faiz oranlarından kira bedellerini ödemeye devam etmişlerdir. İkincisi ise, kriz döneminde dahi sektörümüzde tahsili gecikmiş alacakların nisbeten az olması diğer finansal aktivitelere göre leasing işlemlerinin daha güvenli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu iki gelişme, gelecekte hem firmaların yatırımlarında leasingi tercih etmelerine, hem de leasing firmalarının leasing işlemi yapmada daha cesaretli olmalarına neden olacaktır. Bundan da en fazla küçük ve orta ölçekli firmalar faydalanacaktır. Bu pozitif neticeleri dikkate alarak, gelecekle ilgili olumlu beklentileri koruyarak ve Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde önümüzdeki dönemlerde yaşanacak yoğun ilişkileri de göz önünde bulundurarak, bu sayımızda ağırlıklı olarak Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki leasing uygulamalarına ve yeni gelişmelere yer vermeyi tercih ettik.

Bilindiği üzere derneğimiz FİDER, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin leasing birliklerinin oluşturduğu Brüksel'de yerleşik Avrupa Leasing Federasyonu'nun (LEASEEUROPE) tam üyesi olup, bu federasyonda bir sandalyeye sahiptir. Bu yıl, Leaseurope genel kurul ve çalışma toplantısı 14-16 Ekim tarihleri arasında Varşova'da yapıldı ve dönem başkanlığı İtalyan temsilci Bay Massimo Paoletti Perini seçildi.

Leaseurope toplantılarında genel olarak sektörün geleceğini etkileyecek iki gelişme üzerinde duruldu. Bunlardan birincisi, sermaye yeterliliği oranı, diğeri ise leasing işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ile ilgili gelişmelerdi. Bu gelişmelerden kısaca bahsetmek istiyorum.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde, 2001 Mart ayında kabul edilen ve 2001 yılı sonlarında yayınlanacak olan Sermaye Yeterliliği ile ilgili Yeni Uzlaşma Metninde belirtilen yükümlülükler 2004 yılından başlamak üzere Bankalar ve kredi sayılan faaliyetlerde bulunan diğer finansal kuruluşlar için, ki buna leasing firmaları da dahildir, geçerli olacaktır. Bu yeni metinde, % 8 olarak belirlenen finansal kuruluşların sermaye yeterliliği oranının hesaplanmasında, firmaların operasyonel riskleri yanında kredi riskinin derecelendirilmesi de göz önüne alınacaktır. Diğer bir deyişle, kredi riskinin sermaye yeterliliği oranının hesaplanmasındaki ağırlığı, müşterilerin derecelendirilmesine (rating) göre düşecek veya artacaktır. Bu nedenle önümüzdeki dönemlerde finansal kuruluşların müşterileri için rating sistemi geliştirmeleri sermaye maliyeti, dolayısıyla fiyatlandırma ve rekabet açısından önemli bir unsur olacaktır. Özet olarak risk takibini yakından ve daha iyi yapan finansal kuruluşlar, rekabet açısından daha avantajlı olacaklardır.

Diğer taraftan yine Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde 2005 yılından geçerli olmak üzere iştirak konsolidasyonuna tabi leasing şirketleri, faaliyetleri ile ilgili raporlamalarını Uluslararası Muhasebe Standartları'na (UMS) göre yapacaklardır. Hatta bu raporlama genişletilerek tüm firmaların raporlaması UMS'na göre olacaktır. Bu gelişmeye paralel olarak leasing işlemleri için vergi ve muhasebe sistemi uyumlu olan ve uyumlu olmayan ülkeler arasında rekabette avantaj ve dezavantajlar meydana gelecektir. Ayrıca yine bu sayımızda değinilen, G4+1 grubunun leasing işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ile ilgili Yeni Yaklaşım Modeli leasing sektörünü derinden etkileyecek gelişmelerdir.

Saygılarımla
Dursun AKBULUT
Yönetim Kurulu Başkanı

KURSLAR...SEMİNERLER

- Working Group on Leasing in Central and Eastern Europe
Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerinde Leasing Uygulamaları
Çalışma Grubu Toplantısı
Leaseurope / 12 Kasım, Slovakya
- Expanding the Horizons of Operational Leasing
Operasyonel Leasing'te Yeni Ufuklar
Leasing Life-FLA / 22 Kasım, Londra
- Managing Residual Value Risk
Artık Değer Risk Yönetimi
Euromoney / 29-30 Kasım, Londra
- Securitization – Menkulleştirme
Euromoney / 10-11 Aralık, Londra

LEASING İLE İLGİLİ KAYNAK KİTAPLAR

- ◆ Leasing Taxation
Leasing Vergilendirmesi
KPMG
- ◆ A Practical Guide to Leasing
Leasing El Kitabı
Leaseurope/Coopers&Lybrand
- ◆ Leasing in Europe
Avrupa'da Leasing
Leaseurope/Arthur Andersen

Siemens Leasing 2001 Mâli Yılını Tamamladı

1997 yılının Temmuz ayında faaliyete geçen ve bağlı bulunduğu Siemens Financial Services'in dünyanın gelişmiş 22 ülkesinde bulunan finans şirketlerinde uygulanan yöntemler doğrultusunda leasing yolu ile 4 yılı aşkın süredir finansman sağlayan Siemens Leasing, 30 Eylül 2001'de 2000-2001 mâli yılını tamamladı.

Tamamlamış oldukları 2000-2001 mâli yılı ile ilgili olarak, ekonominin ağır bir krizden geçmesine rağmen gerek işlem hacmi, gerekse kârlılık olarak hedeflerini gerçekleştirdiklerini belirten Siemens Leasing yetkilileri, ayrıca 22 ülkede faaliyet gösteren Siemens Leasing şirketleri arasında yaratılan katma değer -EVA (Economic Value Added) ve riske göre düzeltilmiş verimlilik - RORAC (Return on Risk Adjusted Capital) açısından geçen yıl olduğu gibi bu yıl da birincilik konumunu muhafaza ettiklerini belirttiler. Almanya tarafından beklenen ve her ülkenin ulaşması istenen hedeflerinin çok üzerinde başarılar elde ederek Siemens Financial Services bünyesinde EVA ve RORAC hedefleri açısından lider konumunda olmanın, Türkiye'nin Avrupa ve dünyada tanıtımında çok etkili olduğunu ve bu durumun yabancı sermayenin Türkiye'ye bakış açısını olumlu etkilediğini belirttiler.

Ekonominin darboğazdan geçtiği bu dönem içinde yaptıkları işlemlerde daha seçici davrandıklarını ve buna bağlı olarak da şirketin kredi kalitesinin yüksek olduğunu ve sorunlu kredilerinin olmadığını belirten şirket yetkilileri, devalüasyondan sonra şirketin aktif ve pasifinin para birimi ve vade olarak uyumlu olması (perfect matched) nedeniyle bilanço dengesi bozulmayan finans kurumlarından biri olduklarını da eklediler.

Yapı Kredi Leasing Opel İle Kampanya Başlattı

Yapı Kredi Leasing, Temmuz ayında tüm Türkiye çapında Opel bayileriyle ortak bir kampanya başlattı. Şirket yetkilileri, Opel müşterilerine araç bazında leasing ile değişik finansman alternatiflerinin sunulduğunu belirterek, uygulanan işbirliği ile her geçen gün artan taleplerle karşı karşıya olduklarını ifade ettiler.

Otomobil satışlarında yıl sonlarında yaşanan artışa paralel olarak, Leasing işlemlerinde de artış beklediklerini belirten yetkililer, halihazırda özellikle filo alımlarında önemli bir artış yaşanmakta olduğunu ve gerek Ek Taahhüt Alım Vergisinin düşürülmesinin gerekse 2002 yılında otomobildeki vergilerde artış olacağı beklentisi ile sektörde araç leasingine yıl içindeki önceki dönemlere nazaran talebin arttığını kaydediyorlar. Yapı Kredi Leasing Gn.Md.Yrd. Erdem Denizkuşu, Opel ile kampanyalarının yalnızca bu seneki gelişmelere bağlı olmadığını ve işbirliğinin uzun vadeli olarak sürdürülmesini hedeflediklerini belirtiyor.

Koç Finans Şirketleri Tek Çatı Altında

Koç Topluluğu, finans alanında hizmet veren, Koçbank, Koç Leasing, Koç Allianz Sigorta, Koç Faktoring, Koç Menkul Kıymetler ve Koç Tüketici Finansman Şirketini "Koç Finansal Hizmetler A.Ş." adı altında kurduğu şirketin çatısı altına alıyor.

Finans grubunun daha esnek, daha çabuk karar alıp uygulayabilen ve daha yüksek kalitede hizmet veren bir yapıya kavuşturulmasının hedeflendiği belirtilirken, Koç Leasing Genel Müdürü Hamit Aydoğan, bir çatı altında toplanmanın grubun finans şirketleri arasında verimlilik ve sinerjinin artırılması açısından olumlu bir adım olduğunu dile getirdi.

KISA...KISA...

❑ Finans Leasing Yönetiminde Değişim

Finans Leasing Genel Müdürlüğü görevine Murat Alacakaptan atandı. 94-98 yılları arasında aynı şirkette Genel Müdür Yardımcılığı görevini yürüten Alacakaptan, daha sonra ayrılarak 1999 yılında Finans Deniz Leasing'te Genel Müdürlük görevine başlamıştı. Halihazırda grubun iki şirketinin Genel Müdürlüğü'nü de yürütmekte

❑ Yapı Kredi Leasing, Web Sitesini Yeniledi

Finmanın, www.ykleasing.com.tr adresinden yayınlanan sitesi yenilendi. Leasing hakkında bilgi almak isteyenlere yardımcı olan sitenin, "ikinci el ekipmanlar" bölümünde elde bulunan gayrimenkul, ulaşım araçları, iş ve inşaat makinalarının bütün özellikleri, "sıkça sorulan sorular" bölümünde leasing ile ilgili her türlü sorunun cevabı, "bize ulaşın" kısmında Internet kullanıcılarına iletişim olanağı sağlanıyor.

❑ İş Leasing Genel Müdürlüğüne İ.Halil Çiftçi Atandı

Daha önce İş Bankası / Galata Şubesi müdürlüğünü yürüten İbrahim Halil Çiftçi, Eylül ayında İş Leasing Genel Müdürlüğü'ne atandı. 1974'te T. İş Bankası'nda Teftiş Kurulu Üyesi olarak görev başlayan Çiftçi, sonrasında T. İş Bankası Genel Müdürlüğü'nde ve çeşitli şubelerde müdürlük görevlerini yürüttü.

Yeni Dünya Düzeni'nde Türkiye'nin Rolü Önemli

Baştarafı Sf. 1'de

Doç.Dr. Kerem Alkin-İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Üyesi

Ancak, bu hedefin gerçekleştirilebilmesi için, aynı anda yüze yakın gelişmekte olan ekonomiye ağırlık verilmesi mümkün değil. Bu nedenle, pek çok gelişmekte olan ülkeye ekonomik ve demokratik standartlarını nasıl yükseltebilecekleri konusunda örnek teşkil edebilecek, değişik coğrafyalardan 9 gelişmekte olan ülke seçildi. Bu ülkeler ; Arjantin, Brezilya, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Türkiye, Rusya Federasyonu, Çin, Güney Kore ile Hindistan'dı ve zaten bu ülkelerin toplam nüfusu dünya nüfusunun % 65'ini, gelişmekte olan ekonomiler nüfusunun da % 90'ını ifade ediyordu. Ancak, bu ülkeler içinde de tümünün ekonomik ve demokratik standartları birbirine eşit değil. Dolayısı ile aralarından bir veya ikisine daha fazla destek verilmesi gerekiyordu. Bu noktada, bu 9 ülke arasında ekonomik ve demokratik standartları en kısa sürede evrensel standartlara yükseltilebilecek olan ülkenin Türkiye olduğu gözlemlendi ve AB'nin 1999 Aralık ayında Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'yi tam üye adayı ülkeler arasına alması ve IMF ile Dünya Bankası'nın desteğiyle 1999 yılı sonunda hayata geçirilen 3 yıllık enflasyonla mücadele programı ile Türkiye'nin ekonomik ve demokratik standartlarını yükseltmeye yönelik çabalar hızlanmış oldu.

Türkiye'de son 50 yıldır kemikleşmiş olan siyasi yapı, gerçekleştirilmeye çalışılan ekonomik ve demokratik reformları kendi varolma nedenini ortadan kaldıran gelişmeler olarak gördü ve siyasetin reformlara gösterdiği direnç Türkiye'yi zora soktu, Kasım ile Şubat krizlerinin yaşanmasına yol açtı. Türk toplumunun reformlara gösterdiği destek ve yolsuzluklar ile mücadelenin hızlanması, siyasetin direncini kırdı ve de ekonomik ve demokratik reformlar, zaman zaman aksasa da, yeniden ivme kazandı.

Türkiye'de son 50 yıldır kemikleşmiş olan siyasi yapı, gerçekleştirilmeye çalışılan ekonomik ve demokratik reformları kendi varolma nedenini ortadan kaldıran gelişmeler olarak gördü ve siyasetin reformlara gösterdiği direnç Türkiye'yi zora soktu, Kasım ile Şubat krizlerinin yaşanmasına yol açtı. Türk toplumunun reformlara gösterdiği destek ve yolsuzluklar ile mücadelenin hızlanması, siyasetin direncini kırdı ve de ekonomik ve demokratik reformlar, zaman zaman aksasa da, yeniden ivme kazandı.

ABD'nin uzun süredir uyardığı terör, ABD'yi vurdu. Ve bu noktada, terörün dünyadan temizlenmesi için dünyadaki fakirlikle mücadelenin kaçınılmaz olduğu bir kez daha tesçillendi. Terörü dünyada kurutmak için eğer gelişmekte olan ekonomilerde ekonomik ve demokratik standartların yükseltilmesi gerekiyor ise, Türkiye'de başlanmış olan reform sürecinin başarıya ulaşması ve Türkiye'nin yeni yüzyılın yeni 'yıldız ülkesi' olarak diğer gelişmekte olan ülkelere tanıtılması gerekiyor. Bu nedenle, ülkütücü boyutlardaki bu terör hareketi, Türkiye'deki reform çalışmalarına Batılı ülkelerin vereceği desteği arttıracaktır. Bu durum, bir anlamda öncelikli avantajı oluşturuyor.

Terör leasingi cazipleştirecek

Türkiye'nin ,son 30 yıldır terör belası ile yaşayan bir ülke olarak, günlük hayatının temposunu terör hareketlerinin engellemeyeceği bir toplumsal dayanışma oluşturmuştu. Ancak, ABD'deki terör olayının boyutları, kendi topraklarında bu derece vahşi bir terör hareketini görmeye alışık olmayan ABD'leri derinden etkiledi. Ayrıca, şarbon hastalığı vakaları da biyolojik terör tehdidi ile bu süreci daha da vahimleştiriyor. Bu çerçevede, G7 ekonomileri benzer saldırıların kendi başlarına da gelebileceği endişesini taşımaya başladılar. Bu durum, uzunca bir süre ilgili ülkelerde halkın alışveriş merkezlerinden ve kalabalık ortamlardan uzak kalmaya özen göstermesi gibi bir süreci gündeme getirebilir ki, bu da dünya ekonomisindeki küresel durgunluk endişelerine pek de olumlu katkıda bulunmayacak.

Bu gelişmelere bağlı olarak, küresel durgunluk süreci eğer 1998 ve 1999'dakine benzer bir süreç arzeder ise, bu durumda önemli hammadde fiyatlarının uluslararası alanda gerilediği bir süreç görebiliriz. Tabi, bu noktada ham petrol fiyatlarında tek hassas nokta, küresel durgunlukta savaşın boyutlarının ne ölçüde etkileyeceği. Afganistan'ın yanına dünya petrol sevkiyatını etkileyebilecek bir iki ülke eklenirse, ham petrol fiyatları üzerinde artırıncı bir baskı oluşacağı kuşkusuz , ancak şu an için böyle bir ihtimal gözüküyor. Bu nedenle, ham petrol fiyatlarındaki gerilemeyi azaltmak için OPEC'in üretim daralmasına gidebileceği dedikoduları gündeme gelmeye başladı.

Dünyadaki bu terör olayının en ilginç yönü ise, mülkiyet duygusuna getirdiği darbe. Terör olayından sonra sigorta şirketlerinin tavn endişe verici boyutlara ulaştı. Sigorta maliyetlerinde önemli artışlara yol açabilecek bu yaklaşım bir çok sektörde, başlangıç olarak gayrimenkul ve taşımacılık alanlarında leasinge olan ilgiyi arttıracaktır. Bu ilgi nedeniyle , önümüzdeki dönemde leasing şirketleriyle sigorta şirketlerinin birlikte strateji ürettikleri bir süreç ile karşı karşıya kalacağız. Bu çerçevede, uluslararası alandaki bu trend, mutlaka Türkiye'ye de yansımalar. Önümüzdeki dönem, dünyada ve Türkiye'de leasing işlem hacminin artacağı bir dönemi tanımlıyor.

Türkiye'nin döviz gelirlerine dikkat

Türkiye yaşadığı iki krizden ihracata dayalı bir büyüme stratejisi ve turizmden gelecek 10 milyar dolara yakın döviz geliri ile kurtulmaya çalışıyor. Dolayısı ile dünya ekonomisinde yaşanacak dalgalanmalar, Türkiye'nin ihracatın beklediği döviz gelirini etkileyebilir. Yaşanan trajik terör eylemi sonrasında, uluslararası uzmanların dünya ekonomisi ile ilgili görüşleri dalgalanıyor. Uzmanların bir kısmı, ABD ekonomisinde geçen yılın sonlarından beri hissedilen durgunluğun daha da derinleşmesi endişesini gündeme getiriyorlar. Çünkü, ABD terör korkusunu aşamaz ve bu nedenle halkın alışveriş merkezlerine olan ilgisi, tüketim ilgisi , terör nedeniyle daha da yavaşlarsa, zaten tüketimdeki daralma nedeniyle sıkıntı yaşayan Amerikan ekonomisinde sıkıntı daha da artacak. Bu noktada, ABD'de tüketimin daralması, ABD'deki ekonomik büyümeden etkilenen Latin Amerika ve bazı Asya ekonomilerini derinden etkileyecek. Arjantin ve Tayvan gibi ülkelerin sıkıntı yaşamaması, gelişmekte olan ekonomiler açısından yeni sorunları gündeme getirebilir.

Türkiye açısından gerek kota sorunu, gerekse de pazara ulaşabilirlik açısından ABD henüz büyük bir pazar değil ve toplam 2.5 milyar dolarlık bir ihracat geliri söz konusu.Türkiye'nin esas ihracat pazarı Avrupa olduğundan ihracatta önemli bir sıkıntı yaşamayabiliriz. Çünkü, AB üyesi ülkeler ABD'nin sıkıntılı nedeniyle dünya ekonomisindeki ihracat performanslarını arttırabilir ve bu nedenle AB ekonomilerinde büyüme ve tüketim canlanabilir. Bu canlanma, Türkiye'nin ihracatını olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca, Dolar'ın Euro karşısında değer kaybetmesi de, Türkiye'nin AB'ne yönelik ihracatını destekleyecek. Eğer, Dolar'ın uluslararası piyasalardaki değer kaybı iç piyasaya yansır ise, Türkiye'nin hammadde, ara mamül ve yatırım malı ithalat maliyetleri de azalacaktır.

ABD'ye en fazla ihracat gerçekleştiren hazır giyim, tekstil, konfeksiyon ve dayanıklı tüketim malı şirketleri ise, kotaları delmek veya aşmak için bir süredir ABD içerisinde üretime yönelik vermeye veya ABD'ye dönük üretimlerini, ABD'ye ihracat yapmakta zorlanmayan diğer ülkelere kaydırarak, onlar üzerinden ABD'ye ihracat yapmaya başlamışlardır. Dolayısı ile, ABD'de terör endişeleri durulur ve tüketimde önemli bir daralma yaşanmaz ise, ABD'ye yönelik ihracat gelirinde de önemli bir daralma yaşanmayabilir.

Turizmde ise, ABD'nin Afganistan operasyonu,Türkiye etkilemeyen bir coğrafyada gerçekleşen bir hesaplaşma olarak, turizm gelirlerini daha az olumsuz etkileyecektir. Ancak, ABD'nin direkt saldırılarına maruz kalmayan Arap ülkelerinde son bir haftadır turistlere yönelik vahşi eylemler, Türkiye'yi de etkileyebilir. Bu nedenle, Türkiye'nin güvenlik önlemlerini arttırarak, güvenilir ülke olma imajını daha da ön plana çıkarması gerekiyor. Bununla birlikte, son bir ay içerisinde ABD'li ve Japon turistlerin rezervasyon iptalleri ,TÜRSAB'ın endişeleri, Türkiye'nin yılsonu turizm geliri hedeflerinde 1 milyar dolar civarında bir olumsuz sapma yaratabilir.

Kasım ve Şubat krizlerinden sonra terkedilen 3 yıllık enflasyonla mücadele programının yerine hayata geçirilmiş olan 'Güçlü Ekonomiye Geçiş' Programının en önemli virajı döneceği sonbaharda, ABD'de yaşanan terör korkuttu. ABD, bu dönemde kendi iç sorunlarına odaklanırken, IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslararası kuruluşlar ile uluslararası finans çevrelerini Türkiye'ye destek olmaları konusunda motive etmeyi de ihmal etmiyor. Uluslararası alanda bu terör nedeniyle ortaya çıkan gerginlik, yıl sonuna kadar gelişmekte olan ekonomilere yönelik sermaye hareketlerini zorlaştırır ve Türk Hazinesi'nin yurtdışında gerçekleştirilmeyi hedeflediği tahvil ihraçları yoluyla dış borçlanma da ertelenir ise, Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı'nın başarılı olması için gerekli olan yabancı kaynak temin edilemeyecektir. Bu nedenle, ABD'nin bu konudaki Türkiye'yi destekleyici net tavn büyük önem arz ediyor.

Avrupa Leasing Kongresi Varşova'da Yapıldı

Avrupa Leasing Birlikleri Federasyonu LEASEUROPE tarafından her yıl üye ülkelerden birinde düzenlenen yıllık kongre, bu sene 14-16 Ekim tarihleri arasında Varşova'da yapıldı. Fider'in de 1999 yılından bu yana üyesi bulunduğu Federasyonun kongresine, Fider Yönetim Kurulu Başkanı ve BNP-Ak-Dresdner Leasing Genel Müdürü Dursun Akbulut katıldı.

Kongre aynı zamanda Leaseurope'un diğer kuruluşu Avrupa Tüketici Finansman Şirketleri Federasyonu -EUROFINAS'la ortak düzenlendi. Her iki finans sektöründen de yöneticilerin katıldığı toplantıda, 2001 yılındaki gelişmelere değinildi. 2004 yılında Türkiye'de yapılması planlanan toplantının konuları arasında, leasing muhasebesinde Avrupa çapında uyumlaştırma çabaları ve yeni yaklaşımlar, sermaye yeterliliği ve leasing şirketlerinde risk derecelendirmesi, Artık bedel (residual value) tartışmaları ve sigortalanması, fiyatlamada kar marjları ön sırayı alan konular oldu.

Avrupa'da En Büyükler Belirlendi

Avrupa Leasing Federasyonu Leaseurope'un üye ülkeleri arasında yapılan çalışmaya göre 1999 yılında Euro bazında aktif büyüklüğü ve yeni işlem hacminde ilk 50 şirket belirlendi. Buna göre aktif büyüklüğünde ilk üç sırayı 29.3 milyar ile Almanya'dan KG-Allgemeine Leasing, 11.2 milyar ile Fransa'dan BNP Lease Group, 6.5 milyar ile Hollanda'dan ING Lease Holding kuruluşu Locabel SA paylaşıyor. İngiliz şirketlerinin veri göndermediği için yer almadığı çalışmada 50. sıradaki firmanın aktif büyüklüğü 455 milyon Euro.

Yeni işlem hacminde ise yine ilk sırada 9 milyar Euro ile KG-Allgemeine Leasing, ikinci sırada ise 5.6 milyar Euro ile Almanya'dan VR-Leasing AG yer alıyor. BNP Lease Group 4.8 milyar ile üçüncü sırada. Bu grupta da en son sırada yer alan şirketin hacmi 152 milyon Euro. Sıralamada sayısal olarak İspanyol (11) ve İtalyan (9) şirketleri çoğunlukta ancak işlem hacminde Alman (3) ve Fransız (3) şirketleri ağırlığı kapsıyor.

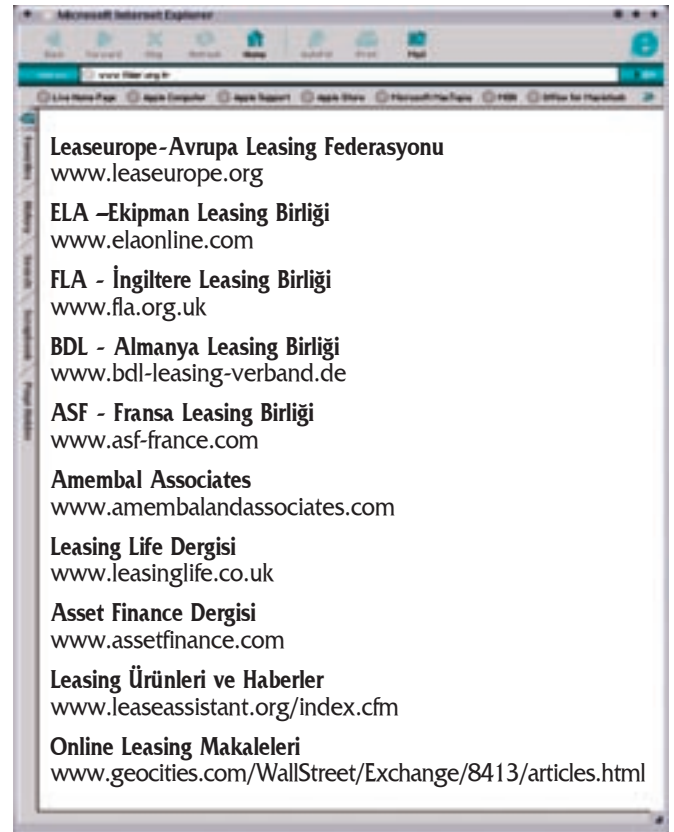
Fider'in 2. El Ekipmanlar İle İlgili Web Sitesi

FİDER-Finansal Kiralama Derneği web sayfasında finansal kiralama şirketlerinin 2.el ekipmanlarını konsolide eden bir bölüm oluşturdu. Bilindiği üzere finansal kiralama işlemleri ülkemizde, 1985 yılında yürürlüğe giren Finansal Kiralama Kanunuyla başlamış ve özellikle 1989-1998 yılları arasında önemli bir ivme katederek, yatırımların orta ve uzun vadeli finansmanında önemli yer tutmuştur. Halihazırda leasing şirketlerinin ellerinde mevcut, atıl olmuş makine kapasitesinin konsolide olarak değerlendirilmesi ve ekonomiye kazandırılması amacıyla, satışı veya yeni leasing yoluyla yatırımcılara finansman sağlanmasına yönelik olarak, Fider bünyesinde bu konuda bir çalışma başlatılmıştır. Bu sitenin ayrıca muhtelif ekipmanlarda 2.el piyasasının yaratılması ve fiyat bazının oluşturulmasına yönelik bir kaynak site olması planlanmaktadır.

Kiracı Taşıtl Alım Vergisi Uygulamasında Değişiklik

Maliye Bakanlığı'nın konuyla ilgili 23.07.2001 tarihli genelgesiyle, kiracıya devir hakkı sözleşmede öngörülmüştür finansal kiralama konu araçların, bu araçların kiracıya devri nedeniyle tabi olacağı Taşıtl Alım Vergisinin, sözleşme süresi sonunda ve süre sonundaki yaşına uygun olarak tahsil edileceği belirlendi. Bilindiği gibi, daha önceki uygulamada söz konusu vergi, sözleşmenin başlangıcında ve aracın başlangıç tarihindeki (yeni) değeri üzerinden tahsil edilmekteydi. Bu uygulama gerek kiracılar gerekse finansal kiralama şirketleri tarafından haksız bir uygulama olarak nitelendiriliyordu.

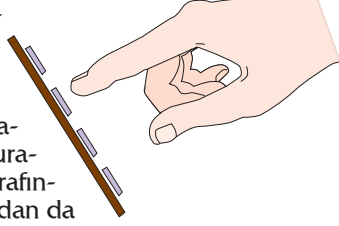
Leasing İle İlgili Web Siteleri

Finansal Kiralama İşlemleri İle İlgili Dönem Sonunda Yapılması Gereken Muhasebe Kayıtları

Figen VARAN - Sigma Yeminli Mali Müşavirlik

Finansal kiralama sözleşmelerinde belirtilen ödeme planı doğrultusunda düzenlenen faturaların kiralayan (finansal kiralama şirketi) ve kiracı (müşteri) tarafından ne şekilde muhasebeleştirileceği 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana tartışma konusu yapılmaktadır. Sonuçta, finansal kiralama işlemi özel bir finansman yöntemi olduğundan ödeme planına göre düzenlenen faturalardaki tutarların kiracı tarafından gider, kiralayan tarafından da gelir kaydedilmesi konusunda fikir birliğine varıldığından bahsetmek mümkündür.

Ancak, burada dikkat edilmesi gereken başka bir husus daha vardır; sözkonusu faturalar ödeme planına göre düzenlendiği için bu sefer de dönem sonlarında (dönem sonu ; ay veya yıl sonu olabilir) kiralayanın gelir tahakkuku yapması veya peşin tahsil edilen gelir hesabını çalıştırması gerekebilir. Benzer şekilde, kiracının da gider tahakkuku yapması veya peşin ödenen giderler hesabını çalıştırması gerekebilir.

Bu konuda Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nün 25 Temmuz 1997 tarih ve 31382 sayılı yazısı, Boğaziçi Kurumlar Vergi Dairesi'nin ise Gelirler Genel Müdürlüğü'nün adı geçen yazısına atıfta bulunarak düzenlediği 30 Nisan 1999 tarih ve 1949 sayılı yazısı bulunmaktadır. Sözkonusu yazılarda özetle "kurumların gelirlerinin ticari kazanç olarak değerlendirildiği, ticari kazancın tespitinde ise tahakkuk esasının benimsendiği, kiracı tarafından ödenen kira bedellerinin kiralayan tarafından gelir, kiracı tarafından da gider kaydedileceği, finansal kiralama işleminde kira bedelinin ödendiği veya ödenmemiş olsa dahi tahakkuk ettiği dönemin gideri olarak dikkate alınması gerektiği" belirtilmektedir.

Konuyu bir örnek ile açıklamak gerekirse; farzedelim aylık dönemlerde ödenen bir finansal kiralama sözleşmesi olsun ve ödeme planına göre faturalar her ayın 20'sinde düzenlensin. Bu durumda, 20 Aralık tarihinde düzenlenen faturadan sonra 20 Aralık-31 Aralık dönemi için kiralayan ve kiracı tarafından ne tür muhasebe işlemleri yapılacağı sorusuna cevap aşağıdaki şekilde olacaktır.

Burada, öncelikle kira bedellerinin peşin mi yoksa dönem sonlarında mı tahsil edildiği hususuna da açıklık getirmek gerekmektedir.

Örneğimizi her iki durumda da değerlendirmek gerekecektir. (Açıklamalar yapılırken yeknesaklık sağlamak açısından Maliye Bakanlığı tarafından Muhasebe Sistemi Genel Tebliği sıra no 1 de yer alan hesap kodları kullanılmıştır.)

1. Finansal Kiralama Bedeli Dönem Başlarında Tahsil Ediliyor ise

Bu durumda, 20 Aralık tarihinde düzenlenen fatura 20 Aralık-19 Ocak dönemine ilişkindir. Kiralayan bir sonraki yılın 19 Ocak tarihine kadar kirayı da peşin olarak kiracıdan tahsil etmektedir. Bu nedenle, kiralayan bir sonra-

ki yılın 1 Ocak-19 Ocak dönemine ilişkin peşin tahsil ettiği tutarı bilançonun pasifinde ; 380 - Gelecek Aylara Ait Gelirler hesabında takip edecek, bu tutarı bir sonraki yıl kar/zarar hesaplarına intikal ettirecektir. 20 Aralık'ta düzenlenen fatura kiralayan tarafından muhasebeye aşağıdaki şekilde yansıtılacaktır:

Borç	120	Müşteri Cari Hesabı	10,100
Alacak	391	Hesaplanan KDV	100
Alacak	380	Gelecek Aylara Ait Gelirler	6,129
Alacak	600	Finansal Kiralama Gelirleri	3,871

Benzer şekilde kiracı, 20 Aralık-19 Ocak dönemine ilişkin finansal kiralama tutarını ödemiştir. Bu nedenle, 1 Ocak-19 Ocak dönemine ilişkin gider bir önceki yıl gider kaydedilmeyecek, bu tutar 180 - Gelecek Aylara Ait Giderler hesabında takip edilecek, bir sonraki yılda ise kar/zarar hesaplarına intikal ettirilecektir.

Borç	770	Genel Giderler	3,871
Borç	180	Gelecek Aylara Ait Giderler	6,129
Borç	191	İndirilecek KDV	100
Alacak	320	Satıcılar	10,100

2. Finansal Kiralama Bedeli Dönem Sonlarında Tahsil Ediliyor ise

Bu durumda, 20 Aralık tarihinde düzenlenen fatura 21 Kasım-20 Aralık dönemine ilişkindir. 21 Aralık-31 Aralık dönemi için fatura düzenlenmediğinden kiralayan bu dönem için gelir tahakkuku yapmalı, bilançonun aktifindeki 181 - Gelir Tahakkukları hesabı borç çalışırken 600 - Finansal Kiralama Gelirleri hesabına gelir kaydedilmelidir. Gelir tahakkuku aşağıdaki şekilde muhasebeleşecektir :

Borç	181	Gelir Tahakkukları	3,548
Alacak	600	Finansal Kiralama Gelirleri	3,548

Benzer şekilde kiracı, 20 Aralık'ta 21 Kasım-20 Aralık dönemine ilişkin finansal kiralama tutarını ödemiştir. 21 Aralık-31 Aralık dönemi için gider tahakkuku yapması gerekmektedir. Bilançonun pasifindeki 381 - Gider Tahakkukları hesabı alacak, 770 - Finansal Kiralama Giderleri hesabı borç işleyecektir.

Borç	770	Finansal Kiralama Giderleri	3,548
Alacak	381	Gider Tahakkukları	3,548

Yukarıdaki örnekten de anlaşılacağı üzere kiralayan ve kiracı birbirlerine paralel biçimde muhasebe kayıtlarını yaptığında vergi otoritesi açısından herhangi bir vergisel kayıp meydana gelmeyecektir.

Herşey Mezopotamya'da başladı

- Leasing'in Evrimi -

Bülent KIRPICI

Eti Leasing Genel Müdürü

Malları maliki olmadan kullanabilme ve ondan hertürlü faydayı sağlayabilme, Leasing'in arkasındaki temel düşünce olmuştur ve ekonomi tarihinde 2000'den fazla yıldır karşımıza çıkmaktadır. M.Ö. 4.yüzyılda Aristoteles refahın mülkiyetten değil kullanımdan ve fayda sağlamaktan kaynaklandığının tespitini yapmıştır. Örneğin o zamanlarda kamuya ait kömür yatakları Atina hükümeti tarafından işletilmek üzere leasinge benzer bir sözleşme ile özel kişilere verilmişti. Ancak Sümerlerin bundan birkaç yüzyıl önce leasinge benzeyen işlemler gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Ayrıca bugünkü İtalya'da 1400 yıl önce leasing türü işlemler yapılmaktaydı. ABD'de özellikle taşınmazların konu olduğu leasing işlemleri birkaç yüz yıldır yapılmaktadır. Bunun yanısıra, 19.yüzyılda ABD'de büyük vinçlerin ve İngiltere'de demiryolu vagonlarının leasing yoluyla kiralandığı bilinmektedir.

Leasing bugünkü yapısına ve önemine ancak 1877 yılında kavuştu. Bu tarihte Bell Telephone Company ABD'de telefon satışı yerine telefonları kiraya vermeye başlamıştır ve bu uygulamayı bir çok firma daha takip etmiştir.

Leasing, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ekonomilerin finansman ihtiyacıyla birlikte ivme kazanmıştır. Bu dönemde yeni kurulan birçok leasing şirketi imalatçıların pazarlama ve finansman ihtiyaçlarına çözümler getirmiş ve bu alanlardaki problemlerini üstlenmişlerdir. Ancak bu dönemde yatırım mallarından çok tüketiciye yönelik kiralama ön plana çıkmıştır.

Bu gelişmenin tohumları ABD'de atılmıştır. 1942 yılında General-Motors-Grubu ürettiği araçları leasing ile satmaya başlamıştır. İlk leasing şirketi 1952 yılında yine ABD'de San Francisco'da Birleşik Devletler Leasing Şirketi adıyla kurulmuştur.

Avrupa'da ise leasing şirketleri 60'lı yılların başlarında kurulmaya başlanmıştır. Ancak başlangıçta vergisel ve hukuki problemlerden dolayı Amerika'da gördüğü ilgiyi görememiştir. 70'li yılların başından itibaren şirketlerin özkaynak yetersizliği nedeniyle, gerekli kanuni düzenlemeler ile birlikte leasing, Avrupa'da da önem kazanmaya başlamıştır.

90'lı yılların başında, dış finansman olanaklarının genişlemesi ve leasing işlemlerinin vergisel avantajlarının artmasıyla birlikte, büyük bir atılım yapmıştır. Leasingin ekonomilerdeki önemi hala kendisini korumaktadır, ancak önümüzdeki yıllarda vergi kanunlarında yapılması muhtemel değişiklikler, leasing şirketleri arasındaki rekabet ve dolayısıyla azalan kâr marjları leasing şirketlerini yeni pazarlar ve alanlar bulmaya zorlayacaktır. Örneğin klasikleşmiş araba, bilgisayar vb. leasing işlemlerinin yanısıra hizmetler, patent, software gibi fikri ve sınai haklar, imtiyaz hakları ya da ticarete konu hayvanlar (Lion-Leasing), elektrik ve gaz şebekeleri ile bunların kullanım hakları dünyanın çeşitli yerlerinde leasinge konu edilmeye başlanmıştır. Bunların yanında danışmanlık hizmetiyle zenginleştirilmiş Full-Service-Leasing ve Internet'in daha sık devreye girdiği pazarlama stratejileri önümüzdeki yıllarda karşımıza çıkacaktır.

Rakamlarla Türkiye'de Leasing'in Gelişimi

Müge KARIŞMAN

Yatırımcının, herhangi bir sabit kıymetin mülkiyetine sahip olmadan kullanım hakkını devir alması, leasingin özünü oluşturur. Kendi içinde bir çok sınıfa (finansal leasing-operasyonel leasing-alt kiralama-satış ve geri kiralama v.b.) ayrıştırılmış bu yöntemin ülkemizde halihazırda sadece "finansal leasing-finansal kiralama" türü uygulanmaktadır.

Leasing, ilk kez 1980'li yılların başında TSKB'nin aldığı birkaç proje kredisinde ve THY'nin yurtdışından gerçekleştirdiği sınır ötesi (cross-border) işlemde uygulama alanı bulmuş, 1984 yılında Özel Finans Kurumlarına ilişkin Tebliğde "leasing, mal ve hizmet üretimine yönelik teçizatın, mülkiyeti kurumda kalmak koşuluyla sözleşme serbestisi dahilinde işletmelere kiraya verilmesidir" olarak ilk kez tanımlanmıştır. Ancak, leasingin bu günkü anlamıyla uygulanabilirlik kazanması 10.06.1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile ona uygun olarak 28.09.1985 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan birkaç yönetmelikle oluşmuştur.

Sektörde iki ana gruba bölünebilecek şirketler faaliyet göstermektedir. Birinci grupta 3226 sayılı FKK'ya göre kurulmuş olan şirketlerdir. Bu şirketleri de banka sermayeli leasing şirketleri ve bağımsız özel sermayeli leasing şir-

ketleri olarak ikiye ayırabiliriz. İkinci grupta ise Kalkınma ve Yatırım bankaları ile Özel Finans Kurumları bulunmaktadır. ÖFK'lara leasing yapma yetkisi 1985'ten önce yani Türkiye'de leasing kanunu yokken verilmiştir.

1986 yılında banka kökenli leasing şirketleri ile faaliyete geçen sektörde, 1990 yılında şirket sayısı 18'e yükselmiştir. Şirket kuruluşunda en yüksek oran 1996 ve 1997 yılında yaşanmıştır. Bu yıllarda sırasıyla 14 ve 29 leasing şirketi kurulmuş, ayrıca 1 Özel Finans Kurumu faaliyete geçmiştir.

Türkiye'deki leasing işlemlerini de, yurtiçinde yerleşik leasing kurumlarının gerçekleştirdiği işlemler ve yurtdışındaki leasing şirketlerinin Türkiye'de yerleşik kişilere yaptıkları sınır ötesi (cross-border) işlemler olarak ikiye ayırabiliriz.

1987 yılında tek bir şirketin finanse ettiği 129 adet projeye 9,2 milyon USD işlem hacmi gerçekleştirilirken, 1993 yılında yurtiçi leasing yoluyla finanse edilen yatırımlar 1 milyar USD'ye yaklaşmış ve 1998 yılında 2 milyar USD'yi aşmıştır. Özellikle sektördeki KDV teşviği, 1992 yılına kadar bilgisayar ve otomobil alımlarını hızlandırmış

Yıllar Bazında Kiralama İşlemleri (Milyon TL-Milyon USD)

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Yurtiçi Leasing İşlemleri (TL)	-	7.800	96.700	564.500	1.084.700	1.677.600	3.590.400	9.646.400
Yurtiçi TL bazında değişim	-	-	% 1140	% 484	% 92	% 55	% 114	% 169
Yurtiçi Leasing İşlemleri (USD)	-	8.7	64	259	402	377	496	824
Yurtiçi USD bazında değişim	-	-	% 631	% 306	% 55	-% 6	% 32	% 66
Cross Border (USD)	3.3	37	425	125	241	226	622	1.315
Toplam Leasing Hacmi (USD)	3.3	46	489	384	643	603	1.118	2.139
Toplam USD bazında değişim		% 1286	% 969	-% 21	% 67	-% 6	% 85	% 91
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001/6 aylık
Yurtiçi Leasing İşlemleri (TL)	15.799.400	60.667.000	149.055.000	303.918.000	585.536.000	454.536.000	1.050.579.343	397.415.773
Yurtiçi TL bazında değişim	% 64	% 284	% 146	% 104	% 93	-% 22	% 131	% -
Yurtiçi Leasing İşlemleri (USD)	503	1.251	1.700	1.863	2.140	1.019	1.630	357
Yurtiçi USD bazında değişim	-% 39	% 149	% 36	% 10	% 15	-% 52	% 60	% -
Cross Border (USD)	499	768	432	477	474	549	764	655
Toplam Leasing Hacmi (USD)	1.001	2.019	2.132	2.340	2.614	1.568	2.394	1.012
Toplam USD bazında değişim	-% 53	% 102	% 6	% 10	% 12	-% 40	% 53	-

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı ve Fider İstatistikleri

Notlar: 1) 1987-1999 dönemleri Hazine verileri olup, yıllık yurtiçi işlem hacmi 3 aylık dönem sonu kurların ortalaması dikkate alınarak USD'ye çevrilmiştir.

2) 2000 ve 2001 yılı yurtiçi işlem hacmi Fidel üyesi şirketlerin toplam işlem hacmini göstermekte olup, üçer aylık dönemler itibarıyla dönem sonu kurlar dikkate alınarak USD'ye çevrilmiştir.

ve finanse edilen ekipmanlarda bu yıla kadar kara ulaşım araçlarının %40-60'lık payla ağırlık kazanmasını sağlamıştır. 1992'den itibaren ise imalat makinelerinin finansmanı % 40-50 paya ulaşmıştır. Gayrimenkul leasinginde ise yıllar itibarıyla önemli bir ivme katedilememiştir. İlk gayrimenkul işlemleri 1993 yılında yapılmış ve payı % 2'lerde gerçekleşmiştir. Takip eden yıllardaki gelişme çizgisi de payını % 4'lerin üzerine çıkaramamıştır. Bunun sebebi, gayrimenkul leasingindeki vergisel problemlerdir. Gelişmiş ülkelerde, gayrimenkul leasinginin toplamda payı % 16-35 arasındadır.

Cross-border işlemlerde ise hava ulaşım araçları ağırlıkta olmuş ve bunu tıbbi cihazlar ile tekstil ve basım makineleri izlemiştir. Cross-border'e konu olan projeler genellikle "Big Ticket" olarak adlandırılan büyük tutarlı işlemlerdir. Yıllar itibarıyla 20-25 proje gerçekleştirilerek ulaşılan cross-border işlem hacmine baktığımızda, ortalama sözleşme bedelinin 20-30 milyon USD seviyesinde yer aldığı gözlemlenir. Aynı şekilde Yurtiçi ortalama işlem hacmine baktığımızda ise bu rakamın 80-250.000.-USD arasında olduğu dikkati çeker. Bu da leasing sektörünün ağırlıklı olarak, KOBİ'lerin orta ölçekli yatırımlarının finansmanında önemli bir yer edindiğini gösterir.

Yıllar itibarıyla, leasingin toplam yatırımlar içindeki payına (penetrasyon oranı) baktığımızda, genel ekonomik krizin yaşandığı yıllar haricinde, artan bir trend görmekteyiz. Leasing işlemleri, kamu yatırımlarından hemen hemen hiç pay almadığından dolayı, penetrasyon oranında özel sektör yatırımları dikkate alınmıştır. Hedef, leasing sektörünün sabit sermaye yatırımlarındaki payının gelişmiş ülkelerdeki % 15-20 oranlarına çıkarılmasıdır.

Yıllar Bazında Penetrasyon (Milyon TL)

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Yurtiçi Ekipman Leasingi	17.800	96.700	564.500	1.084.600	1.667.600	3.590.400	9.423.500
Yurtiçi Gayrimenkul Leasingi	-	-	-	-	-	-	222.900
Toplam Yurtiçi Leasing Hacmi	7.800	96.700	564.500	1.084.600	1.667.600	3.590.400	9.646.400
Özel Sektör Ekipman Yatırımları	5.976.973	10.407.562	16.025.420	33.281.280	55.800.627	97.942.383	183.896.978
Özel Sektör Konut Yatırımları	5.032.027	11.876.438	18.964.580	28.964.580	47.490.373	79.168.617	197.632.022
Toplam Özel Sektör Yatırımları	11.011.000	22.286.000	34.990.000	62.208.000	102.571.000	177.111.000	381.529.000
Ekipman Penetrasyonu	% 0.13	% 0.93	% 3.52	% 3.26	% 3.05	% 3.67	% 5.12
Gayrimenkul Penetrasyonu	% 0.00	% 0.00	% 0.00	% 0.00	% 0.00	% 0.00	% 0.11
Toplam Penetrasyon	% 0.07	% 0.43	% 1.61	% 1.74	% 1.64	% 2.03	% 2.53
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Yurtiçi Ekipman Leasingi	15.686.400	60.335.000	145.388.000	291.813.000	559.445.000	420.324.000	1.009.777.898
Yurtiçi Gayrimenkul Leasingi	113.000	332.000	3.667.000	12.105.000	26.091.000	34.212.000	40.801.445
Toplam Yurtiçi Leasing Hacmi	15.799.400	60.667.000	149.055.000	303.818.000	585.536.000	454.536.000	1.050.579.343
Özel Sektör Ekipman Yatırımları	431.833.360	942.115.595	1.802.523.382	3.817.122.000	6.376.115.988	8.003.979.760	14.328.865.485
Özel Sektör Konut Yatırımları	328.436.360	609.969.405	1.191.767.618	2.128.550.934	3.403.203.012	4.424.560.240	6.528.289.515
Toplam Özel Sektör Yatırımları	760.270.000	1.552.085.000	2.994.391.000	5.945.873.000	9.779.319.000	12.428.540.000	20.857.155.000
Ekipman Penetrasyonu	% 3.63	% 6.40	% 3.52	% 7.64	% 8.77	% 5.25	% 7.05
Gayrimenkul Penetrasyonu	% 0.03	% 0.05	% 0.00	% 0.57	% 0.77	% 0.77	% 0.62
Toplam Penetrasyon	% 2.08	% 3.91	% 1.61	% 5.11	% 5.99	% 3.66	% 5.04

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı ve DPT İstatistikleri

Notlar: 1) Penetrasyon oranı leasing işlemlerinin sabit sermaye yatırımları içindeki payını göstermektedir.

2) 2000 sabit sermaye yatırımları tahmini gerçekleşme olup, toplam leasing hacmi de Fider üyelerinin işlem hacmini göstermektedir.

Avrupa'da Leasing İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Yeni Yaklaşımlar

Müge KARIŞMAN

Finansal Kiralama – Operasyonel Kiralama ayrımı :

Çok genel olarak leasing sözleşmelerinin muhasebeleştirilmesine değinmek için, öncelikle bu iki leasing türüne bakmak gerekir. Çünkü, leasing işleminin muhasebeleştirilmesinin kuralları, muhasebe ilkeleri açısından hangi tür leasing olarak görüldüğüne bağlıdır.

Muhasebe ilkelerinde finansal leasing, ekipmanın kiracının aktifinde sabit kıymet olarak yer aldığı ve bu nedenle kiracının amortisman ayırdığı yöntemdir. Bu durumda kiralaayan da leasing kira alacakları ile malın süre sonundaki satış opsiyon bedelini (residual value) aktifinde gösterir.

Operasyonel leasing ise, "adi kiralama" (rent) olarak nitelendirilebilecek olan, ekipmana bilanço üzerinde kiralaayanın sahip olduğu, buna mukabil kiracının da kira ödemelerini gider olarak kaydettiği leasing türüdür. Kiracı, malın kullanım hakkını elde etmekle birlikte ne bilançosunda sabit kıymet olarak görünen bir mal vardır ne de bu tasarruf hakkından dolayı bir borcu görünür. Bu nedenle bu tür leasing işlemi "bilanço dışı" (off balance sheet) bir işlem olarak nitelenmektedir.

Avrupa ülkelerindeki leasing uygulamasında kimi ülkelerin, leasing sözleşmelerini bir çok sınıfa ayıran hukuki düzenlemeleri mevcuttur ancak muhasebese kuralları açısından yalnızca bu iki method uygulanmaktadır.

Leasingin Medeni Kanundaki Tanımları :

Avrupa ülkelerinin medeni kanunlarında; ne finansal ne de operasyonel leasing tanımı mevcuttur, hatta tipik bir leasing tanımı bile mevcut değildir. Genel olarak "lease = kiralama, hire-purchase = satın almaya dayalı kiralama, conditional sale = şartlı satış, sale by installment = taksitli satış veya credit contract = kredi işlemi" olarak tanımlara rastlanmaktadır.

Bir çok durumda, leasing sözleşmelerinin bu tanımlardan daha kompleks bir yapısı vardır ve bir leasing işlemi bahsi geçen tanımların birden fazlasını kapsayabilir. Bu nedenle de "contract sui generis" (kendine özgü bir işlem) olarak nitelendirilir. Bunun yanı sıra Belçika, Portekiz, Fransa (credit bail-yani finansal leasing sözleşmeleri bankacılık kanununa tabidir), Polonya gibi ülkelerde leaseinge özgü düzenlemeler mevcut olup, Yunanistan (1986) ve Rusya'da (1998) özel bir leasing kanunu yürürlükte.

Aşağıdaki tabloda leasing işlemlerinin ülke bazında hangi kanunlara tabi olduğu gösterilmektedir.

Medeni Kanun	Hiçbiri
Almanya	İngiltere
Avusturya	İsviçre
İrlanda	İsveç*
Macaristan	Danimarka
Ticaret Kanunu	İtalya
Belçika	
Her İkisi de	Özel Düzenlemeler
Fransa	Fransa (credit bail için)
Finlandiya	Belçika
Norveç	Portekiz (1979-1983)
Lüksemburg	Yunanistan (1986)
İspanya	Polonya (1993)
Çek Cumhuriyeti	Rusya (1998)
Slovakya	

Leasing İşlemlerinin Vergilendirilmesi :

Leasing işlemlerine vergisel açıdan bakıldığında, sabit kıymet amortismanı, yatırıma sağlanan vergisel avantajlar, leasing kiralalarının gelir ve gider yazılma kriterleri üzerinde odaklaşılır. Avrupa'da leasing sözleşmelerinin muhasebe uygulamaları 4 ana gruba bölünebilir:

- 1- Bazı Avrupa ülkelerinde hukuki mülkiyet kavramı egemendir ki bu yaklaşıma göre hukuki malik ekipmanı bilançosunda gösterir. Bu yaklaşımı uygulayan Fransa ve İtalya gibi ülkelerde leasing işlemlerinde, ekipman kiralaayanın aktifinde yer alır.
- 2- İngiltere, Belçika veya Portekiz gibi ülkelerde de "ekonomik mülkiyet" kavramı hüküm sürmektedir. Bu kavram, mala ilişkin hak ve yükümlülüklerin hangi tarafta olduğuna bakarak sözleşmeleri sınıflandırır. Bu yaklaşıma göre, finansal veya operasyonel muhasebe ilkelerinin hangisinin uygulanacağına önemli olan hukuki mülkiyet değil, ekonomik mülkiyettir. Bu doğrultuda, mal her zaman ekonomik malikin bilançosunda yer almalıdır. Eğer işlem, ekonomik mülkiyetin kiracıya geçtiği bir sözleşme ise, finansal leasing için belirlenen muhasebe sistemi uygulanır, yani kiracı mali aktifinde göstererek amortisman ayırır.
- 3- Özellikle Danimarka'da, her iki yaklaşımın (hukuki mülkiyet ve ekonomik mülkiyet) ihtiyari olarak uygulandığı bir sistem mevcuttur. Ancak bilançonun dipnotlarında hangi yaklaşımın seçilerek işlemin muhasebeleştirildiği belirtilmelidir.
- 4- Son olarak, İspanya'daki yaklaşım "hukuki ve ekonomik mülkiyet" kavramlarının bir karışımıdır. 1990'da İspanya'da yürürlüğe giren Muhasebe Kurallarına ilişkin düzenlemeye göre, kiracının süre sonunda satın alma opsiyonunu kullanacağı hemen hemen kesinse "ekonomik mülkiyet" yaklaşımı uygulanır

Ekonomik Mülkiyet	Hukuki Mülkiyet
Almanya	Fransa
İngiltere	İtalya
İrlanda	İsveçre
Belçika	Avusturya
Hollanda	Yunanistan
Lüksemburg	Çek Cumhuriyeti
İsveç	
Norveç	
Danimarka	
İspanya	
Portekiz	
Polonya	
Macaristan	

Aşağıdaki tablo ülkelerin Ekonomik/Hukuki Mülkiyet yaklaşımları çerçevesinde taraflardan hangisinin ekipmanı aktifinde gösterdiğini belirtmektedir :

- I- Ekipmanın , finansal leasingte kiracının , operasyonel leasingte kiralayanın aktifinde yer aldığı ülkeler
- II- Ekipmanın genel olarak kiralayanın aktifinde yer aldığı ülkeler (Ancak bu ülkelerin çoğunda satın almaya dayalı bir leasing işlemiyse kiracının aktifinde yer alır)
- III- Ekipmanın, ekonomik malikin aktifinde yer aldığı ülkeler

I	II	III
Almanya	Fransa	Belçika
Hollanda	İngiltere	Avusturya
İsveç	İrlanda	Lüksemburg
Finlandiya	İsviçre	Rusya
İspanya	Danimarka	
Macaristan	İtalya	
Polonya	Portekiz	
Çek Cumhuriyeti	Yunanistan	
Slovakya		

AB Düzenlemeleri :

Leasing işlemlerindeki sözleşme çeşitleri her ülkenin kendi kanunları çerçevesinde düzenlenmiştir. Muhasebesel düzenlemeler de Ticaret Kanunlarında yer alır. Leasing hukuk ve muhasebe sistemleri açısından, Avrupa ülkeleri arasında, bahsedildiği gibi farklılıklar bulunmaktadır.

AB içinde ise, AB Muhasebe Direktifleri, üye ülkeler arasındaki uygulamaları bir dereceye kadar uyumlu hale getirmiştir. Ancak her ülkenin, kendi ülkelerinde uygulanan düzenlemeleri söz konusu direktiflere uygun bir hale getirmesi gerekmektedir. Mamafih, AB Muhasebe Direktifleri , özel olarak leasing muhasebesine yönelik bir düzenleme getirmemiştir.

Uluslararası Muhasebe Standartları :

Uluslararası arenada, diyebiliriz ki "ekonomik mülkiyet" kavramı baskındır. Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS) Komitesi, bu yaklaşımı benimseyerek leasing işlemleri için 17 no.lu standartı oluşturmuştur.

IAS 17'ye göre, mala ilişkin tüm hak ve yükümlülüklerin, risk ve yararların kiracıya geçtiği sözleşmeler, finansal leasing olarak değerlendirilir ve bu durumda kiracı bilançosunda mala sahip olacaktır. Bu, "hukuki mülkiyet" in kirala-yanda olduğu durumlarda da değişmeyecektir.

Operasyonel leasing ise, IAS 17'ye göre finansal leasing olmayan her türlü leasing sözleşmesine uygulanacak metottur. Bu durumda, sabit kıymet kiralayanın bilançosunda yer alacak ve kiracı leasing ödemelerini gider olarak kaydedecektir. IAS 17, bir leasingin finansal leasing olup olmadığını belirlemek için çok sayıda kriter oluşturmuştur.

Mevcut Tartışmalar - G4 + 1 Grubu

1996 yılında, Avusturya'lı W.McGregor önderliğinde G4+1 olarak adlandırılan bir çalışma grubu oluşturuldu ve bu grup "Leasing İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi : Yeni Bir Yaklaşım" adı altında bir çalışma sundu.

Bu çalışmaya göre, vadesi 1 yılın üzerinde olan ve belli bir süre için feshedilemeyen tüm sözleşmelerde, mal kiracının aktifinde yer alacak, leasing borcu da pasifinde kaydedilecekti. Bu yaklaşım doğrultusunda; finansal kiralama ve feshedilemez diğer tip kiralamalar arasında herhangi bir ayırım yapılmayacaktı. Dolayısıyla, fesh edilemez özelliği olan bir operasyonel leasing sözleşmesi, finansal leasing olarak muhasebeleştirilecekti.

Bu yeni taslakla, "mala ilişkin riskler ve kazanımlar" üzerine kurulmuş olan Uluslararası Muhasebe sistemi terk edilmiş olacaktı. Esasen bu yeni yaklaşım, sözleşmenin özünden ve niyetinden ziyade, şekli ve formu üzerinde duruyordu. Bu nedenle, "mala ilişkin risk ve kazanımın" dolayısıyla ekonomik mülkiyetin hangi tarafta olduğu yaklaşımı önemini kaybediyor, bunun yerine finansal ve operasyonel leasingin aynı şekilde muhasebeleştirildiği yani ekipmanın kiracının aktifinde, leasing borcunun da pasifinde yer aldığı "aktif – pasif" yaklaşımı olarak adlandırılan yeni bir kavram oluşuyordu. Taslakta aynı zamanda, kullanım miktarına bağlı operasyonel kiralama (contingent rentals),

iskonto oranları, opsiyon uygulamaları ve fesh edilemez sözleşmelere ilişkin ne bir bahis ne de bir düzenleme mevcuttu.

Avrupa leasing otoritelerine göre böylesine temelden bir reform, çok daha geniş bir perspektifte ele alınmalıydı. Özellikle, muhasebe ilkelerine göre "aktif ve pasif" kavramlarının tanımlamaları daha detaylı irdelenerek, bu yaklaşımın değerlendirilmesi doğru olurdu. Proje bahsi geçen tüm uygulama zorlukları ve eksiklikleri nedeniyle, Uluslararası Standartlar içinde uygulama alanı bulamadı.

Ancak, bunu izleyen bir gelişme olarak 1999 Aralık ayında, İngiltere'de muhasebe ilkelerini belirleyen kurum olan Muhasebe Standartları Kurulu (ASB), G4+1 çalışmasının üzerinden geçerek başka bir taslak yayımladı. Bu taslak, G4+1 grubunun da çabalarıyla bazı çevrelerce desteklenen bir çalışma oldu. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi de (IASC) Şubat 2000'de söz konusu çalışmayı yayımladı.

Yeni taslak, "risk ve kazanımlar" yaklaşımı altında "aktif ve pasif" tanımlarına yenilikler getiriyordu. Taslak, G4+1 grubu çalışmasının paralelinde ancak daha detaylı irdelenmiş bir çalışmaydı. Aynı zamanda, malın süre sonundaki değeri (residual value), satış opsiyonları, iskonto oranları ve yeni uygulamanın eski kontratlara ne şekilde

uygulanacağına detaylarını içeriyordu. Yeni çalışma, vadesi ne olursa olsun, belli bir süre feshedilemeyen kontratları dikkate alacaktı. Amaç, leasing işleminin başlangıcında, leasing nedeniyle kiracıya devrolan hak ve yükümlülüklerin, reel değeriyle (fair value) bilanço kaydına alınmasıydı. Bu reel değer, leasing kiralalarının bu günkü değerinden daha az olamazdı. Kiralayan bilançosunda iki unsur kaydedecekti. Birincisi, finansal aktif olarak kaydedeceği kira alacakları, ikincisi ise malın süre sonundaki değerinin üzerindeki kazanımları.

Halihazırda, Avrupa ülkelerinin bir çoğu, bu yeni yaklaşıma tepki göstermektedir. İngiltere'deki Finans&Leasing Birliği (FLA-Finance&Leasing Ass.), yeni sisteme geçilmesi durumunda bunun maliyetinin dikkate almaya değer bir bedelle ulaşacağını (sadece İngiltere'de 1 milyon STR) belirtiyor ve böylesine bir reformda eleman eğitimi, software değişimi, yeni pazarlama politikaları oluşturma gibi tüm altyapıyı değiştirmeye yönelik çalışmaların gerekeceğinin de altını çiziyor. Yeni yaklaşımın, mevcut sorunları çözmek yerine, uygulamaya yeni problemler eklediği söyleniyor.

Leaseurope (Avrupa Leasing Birlikleri Federasyonu), İngiltere'deki Muhasebe Standartları Kurulu ile Uluslararası

Muhasebe Standartları Komitesi'ne bu doğrultudaki görüşlerini içeren bir yazı gönderdi. Bu görüşler özellikle yeni yaklaşımdaki, Anglo-Sakson kökenli "aktif-pasif" tanımının, Kıta Avrupa'sındaki tanımlarla uyumadığı ve diğer finansal hizmetler ile leasing arasında bulanık ve belirsiz sınırların yer aldığı konularında odaklaşıyor. Özet olarak Federasyona göre, çalışmanın teorik altyapısı eksiktir.

Ancak, İngiliz Muhasebe Standartları Kurulu - ASB'nin eski başkanı D.Tweedie'nin yeni yaklaşımı destekliyor ve bu dönem Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi -IASC başkanlığını yürütüyor olması, bu tip çalışmaların gelecek dönemlerde uygulanabilme ihtimallerini yükselten unsurlar olarak Avrupa'da leasing sektörünü yakından ilgilendirmekte.

Uluslararası arenada ise ABD, kendi ülkesindeki şirketler için US GAAP'ten başka bir standardı kabul etmiyor. Avrupa IAS standartlarında diyor. Her iki tarafın da her ikisini de kabul etmesi için çaba harcıyor. İngilizler ise kendi standartlarını istiyorlar. Tüm bu gelişmelere karşın, AB Komisyonu IAS olarak ve en geç 2005'te konsolidasyona geçilmesi kararını almış durumda.

Avrupa'ya Ülkeler Bazında Kısa Bir Bakış

Suat SEKMEN
Halk Leasing

Leasing son 30 yılda endüstri ülkelerinde hızlı bir gelişme göstermiştir. Ancak, hukuki ve mali yönden karşılaştırılabilirliği zor olan uygulamaların olması, sınır ötesi (Cross-border Leasing) işlemlerde önemli riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu durum maalesef Avrupa Birliği içinde de geçerlidir. Şimdiye kadar her yerde leasing işlemlerinin çekirdeğini oluşturan ulusal vergi yasalarından hiçbir ülke ödün vermek istememektedir.

Aşağıdaki anlatımla Avrupa'nın bazı ülkelerinde leasingin temel yapı taşları üzerine kısa bir özet yapılmaya çalışılmaktadır. İlk sayımızda Almanya'daki uygulamalar detaylı olarak anlatıldığından diğer belli başlı Avrupa ülkelerine yer verilmiştir.

FRANSA: Fransızlarda leasing, kavram olarak alışıldık bir terim olmakla birlikte Fransızca'da 'Crédit-bail' olarak kullanılmaktadır. Bir çok Avrupa ülkesinde leasinge özgü yasal düzenleme olmamasına karşın uzun zamandır uygulanan leasing, Fransa'da 1966 yılının ortalarından itibaren yasal olarak düzenlenmiştir. Yasal olarak kiracı sözleşme süresinin sonunda, leasinge konu malı satın alma opsiyonuna sahiptir ve sözleşmede kiracının ödediği kiralaların bir kısmı satın alma bedeli olarak belirlenmelidir; aksi takdirde Crédit-bail'den söz etmek mümkün değildir. Bunun yanında bir çok Avrupa ülkesinin aksine kiracıyı, kiralayanın alacaklılarından korumak amacıyla sözleşmeye konu taşınır menkuller ticaret siciline tescil edilmek zorundadır. Ayrıca sözleşme süresine ilişkin düzenleme olmamasına rağmen çok kısa süreli yapılan sözleşmelerde vergisel avantajlar kullanılabilmektedir.

BELÇİKA: Fransa'da olduğu gibi finansal leasingte kiracının belli bir süre sonunda lease edilen malı satın alması yasal olarak düzenlenmiştir. Devir aşamasına kadar leasing şirketi malın tek malikidir. Ekonomik anlamda ise lease edilen mal kiracıya olup bu sebepten bilançoda gösterilmesi ve amortisman ayrılması zorunludur. Leasing şirketleri bankalar gibi gözetim altındadır.

HOLLANDA: Finansal ve operasyonel leasing ayrımı yapılmış olup, operasyonel leasingte vergi indirimi tam olarak garanti altına alınmıştır. "Satış ve geri kiralama" işlemleri kabul görmemektedir. Hollanda'da leasing şirketleri bankalar gibi gözetim altındadır.

LÜKSEMBURG: Fransa'da olduğu gibi burada da kiracı sözleşme süresi sona erdikten sonra malı satın almaktadır. Vergilendirmeyle ilgili işlemler diğer Avrupa ülkelerindeki uygulamalara benzerdir.

İNGİLTERE: Leasingin bir gelenek olduğu Büyük Britanya'da ve özellikle İngiltere'de yasal düzenlemeler diğer Avrupa ülkelerine benzerdir. Finansal leasing ile operasyonel leasing arasında fark operasyonel leasingte kiralayanın mal üzerinde tasarruf etme hakkının saklı bulunmasıdır. Kiralayanın, kendisini kiracının diğer alacaklılarından koruması için bazı belirgin malların (uçaklar, gemiler) sicile tescil edilmesi gerekli kılınmıştır. Leasing şirketlerinin kuruluşu için özel şartlar bulunmamaktadır. Leasing işlemlerinin yüksek bir değere ulaşıldığı durumlarda, kiracı Tüketici Kanunları tarafından korunmaktadır. Şahısların yanında şahıs şirketleri de bu korumadan faydalanabilmektedirler. İskoçya'da daha farklı uygulamalara rastlanabilmekte olup, İngiltere'de gerçekleşen toplam yatırımların % 20'den fazlası leasing ile yapılmaktadır. Özellikle binek araçlarda yoğun olarak leasing yapılabilmektedir. Bunun sebebi bakım ve onarım vs. gibi hizmetlerin sözleşme kapsamında olmasıdır.

AVUSTURYA: Leasing işlemleri Medeni Kanun hükümlerine tabi olup, bu yasanın Alman Medeni Kanunu ile temas eden birçok noktası bulunmaktadır. Leasing sözleşmeleri yapı itibarıyla Almanya'dakilerle aynı olmakla birlikte, düzenleme açısından kendine özgüdür (sui generis). Leasing şirketleri lease ettikleri malı kiracıya verir, kiracı bu malı korumakla yükümlü olup oluşabilecek zararların riskini de üstlenir. Bilanço kayıtları ve vergilendirme konusunda Alman uygulamalarıyla benzerlikler bulunmaktadır. Finansal leasingte lease edilen mal yasal ve ekonomik anlamda leasing şirketinin kayıtlarındadır. Leasing şirketleri 1963 yılından beri faaliyette bulunmakta olup, çoğunlukla kredi kurumlarının yan kuruluşları olarak çalışmaktadırlar.

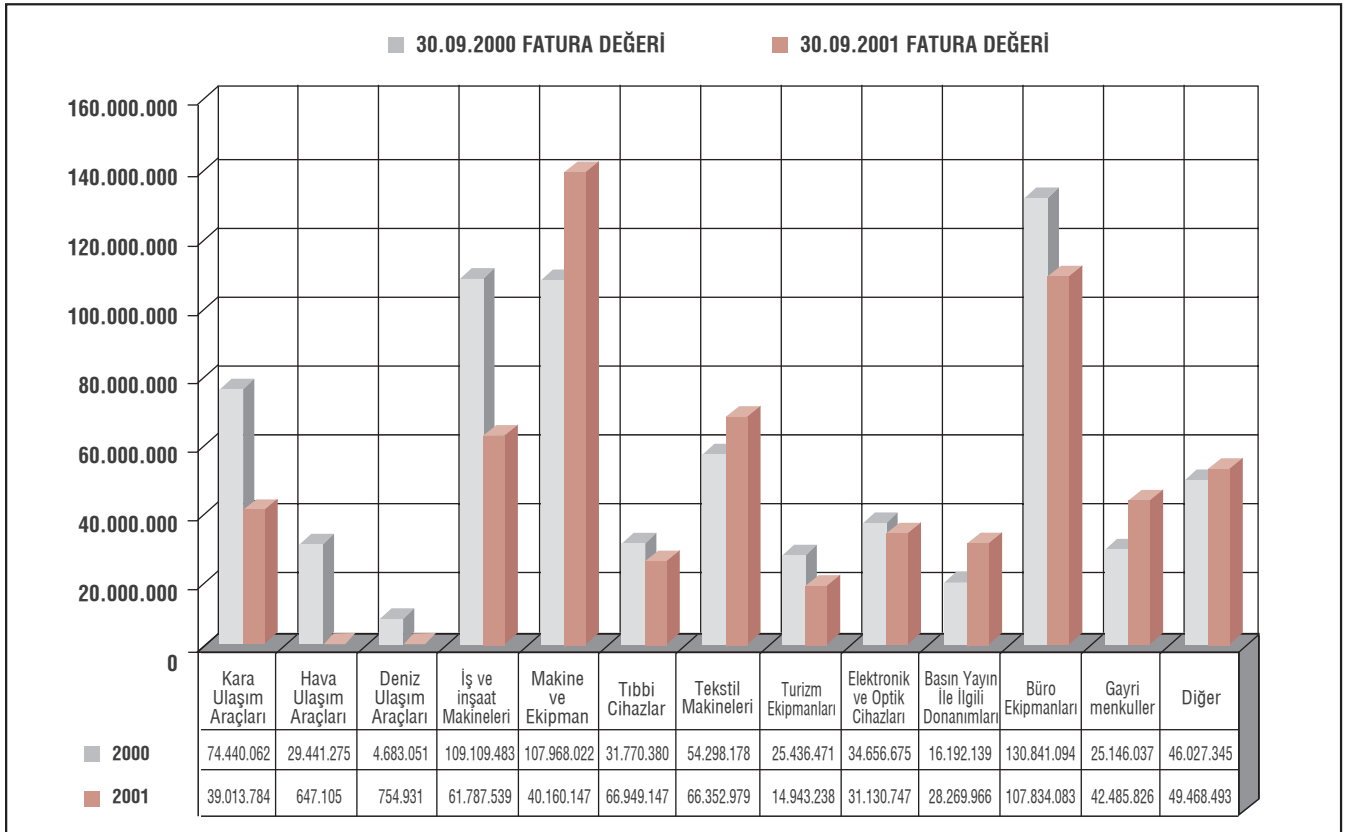
Bu gün Avusturya'da gerçekleştirilen toplam yatırımlarda leasingin payı yaklaşık %20'lere ulaşmaktadır. Özellikle binek araçlarda büyük bir sıçrama görülmektedir. Avusturya'da Doğu Avrupa ülkeleri ile yapılan Cross-border leasing, finansman alternatifleri olarak özellikle kullanılmaktadır. Bunun sebebi kiracı kadar ihracatçıya da avantajlar sağlamasıdır.

FİDER'in 9 Aylık İstatistikleri Sonuçlandı

FİDER- Finansal Kiralama İşlemlerinin Mal Gruplarına Göre Dağılımı (Ocak-Eylül 2001)

MAL GRUPLARI	III. DÖNEM (1.07.2001-30.09.2001)			2001 (1.01.2001-30.09.2001)			2000 (1.01.2000-30.09.2000)		
	Milyon TL	Bin USD	Dağılım (%)	Milyon TL	Bin USD	Dağılım (%)	Milyon TL	Bin USD	Dağılım (%)
Kara ulaşım araçları	20.585.032	13.555	9,87	39.013.784	29.962	6,06	75.440.062	118.678	10,86
Hava ulaşım araçları	0	0	0,00	6473105	622	0,13	29.441.275	45.509	4,16
Deniz ulaşım araçları	0	0	0,00	754.931	716	0,14	4.683.051	7.123	0,65
İş ve inşaat makineleri	22.487.170	14.807	10,78	61.787.539	50.722	10,26	109.109.483	171.624	15,70
Makina ve ekipmanlar	58.177.187	38.308	27,90	140.160.481	112.449	22,76	107.968.022	171.026	15,65
Tıbbi cihazlar	4.490.369	2.957	2,15	22.949.147	19.150	3,88	31.770.380	50.611	4,63
Tekstil makineleri	18.087.886	11.910	8,67	66.352.979	57.527	11,64	54.298.178	85.617	7,83
Turizm ekipmanları	3.150.785	2.075	1,51	14.943.238	12.785	2,59	25.436.471	41.344	3,78
Elektronik ve optik cihazlar	10.079.859	6.637	4,83	31.130.474	24.912	5,04	34.686.675	55.314	5,06
Basın yayın ile ilgili donanımlar	4.658.123	3.067	2,23	28.269.966	23.667	4,79	16.192.139	25.577	2,34
Büro ekipmanları	37.531.087	24.713	18,00	107.834.083	86.722	17,56	130.841.094	207.222	18,96
Gayrimenkuller	10.087.880	6.643	4,84	42.485.493	36.145	7,31	24.146.037	40.383	6,69
Diğer	19.183.987	12.632	9,20	49.468.493	38.698	7,84	46.027.345	73.089	6,69
GENEL TOPLAM	208.519.365	137.304	100,00	605.798.319	494.137	100,00	691.040.212	1.093.117	100,00
İŞLEM ADEDİ	1.647			4.413			13.490		

Not: FİDER Üyesi Şirketlerin Yurtiçi Kiralama İşlemlerini göstermektedir.

Fider Finansal Kiralama Derneği'nin
Yayın Organıdır

Kasım 2001 Sayı: 2

www.fider.org.tr

e-mail: fider@fider.org.tr

FİDER Finansal Kiralama Derneği Adına Sahibi : Dursun AKBULUT
Genel Yayın Yönetmeni : Bülent KIRPICI

Yazı İşleri Müdürü : Müge KARIŞMAN

Adres : Büyükdere Cad. Yapı Kredi Plaza B Blok K: 10 26/B 80620 Levent-İST.

Tel: (0212) 284 53 10 (pbx) Fax: (0212) 281 66 47

Yapım ve Baskı: Lebib Yalkın Matbaası Tel (0212) 269 64 48